

KOMENTÁR
k ročnému výkazu
o ochrane pamiatkového fondu
za rok 2008

Významnou súčasťou nášho kultúrneho dedičstva je pamiatkový fond, ktorý tvoria hnutelné a nehnuteľné národné kultúrne pamiatky (ďalej len „kultúrne pamiatky“), pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu podľa § 22 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení zákona č. 479/2005 Z. z. (ďalej len „zákon o ochrane pamiatkového fondu“). Špecializovanými orgánmi štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu sú Pamiatkový úrad Slovenskej republiky a krajské pamiatkové úrady.

Výkaz bol pre obdobie 2006 – 2009 zostručnený na tri moduly a predmetom zisťovania sú všetky verejné zdroje financovania obnovy kultúrnych pamiatok, nielen štátny rozpočet ako v predchádzajúcom období.

Prvý modul ročného výkazu KULT 1 – 01 obsahuje údaje o Pamiatkovom úrade SR, ktorý vykonáva v druhom stupni štátnu správu s celoslovenskou pôsobnosťou v rozsahu zákona o ochrane pamiatkového fondu a údaje o krajských pamiatkových úradoch (ďalej len „KPÚ“). KPÚ je v prvom stupni príslušným správnym orgánom, ktorý rozhoduje o právach a povinnostiach právnických a fyzických osôb na úseku ochrany pamiatkového fondu v rozsahu zákona o ochrane pamiatkového fondu v územnom obvode príslušného kraja.

V rokoch 2000 – 2005 sa organizačná štruktúra Pamiatkového úradu SR a jeho predchodcu značne zmenila pod vplyvom reforiem štátnej správy. Menili sa počty pracovísk, názvoslovie, kompetencie a predovšetkým legislatíva. V roku 2006 sa stav stabilizoval na úrovni 8 KPÚ v Banskej Bystrici, Bratislave, Košiciach, Nitre, Prešove, Trenčíne, Trnave a Žiline a ďalších 12 pracovísk v mestách: Banská Štiavnica, Kremnica, Komárno, Levoča, Lučenec, Martin, Poprad, Prievidza, Rožňava, Ružomberok, Topoľčany a Spišská Nová Ves so sídlom v Levoči. V štruktúre Pamiatkového úradu SR sú aj dva oblastné reštaurátorské ateliéry – Bratislava a Levoča.

Druhý modul obsahuje údaje o kultúrnych pamiatkach, údaje o počte pamiatkových území a údaje o archeologických nálezoch a náleziskách. Ďalej obsahuje údaje o počte pamiatkových území zapísaných v Zozname svetového dedičstva.

Kultúrne pamiatky sú nehnuteľné a hnutelné veci pamiatkovej hodnoty, ktoré sú z dôvodu ochrany vyhlásené za kultúrne pamiatky. Základnou evidenčnou jednotkou je kultúrna pamiatka, ktorá pozostáva z jedného alebo viacerých nehnuteľných pamiatkových objektov alebo hnutelných pamiatkových predmetov. Územia hodnotných historických sídiel, ktoré vykazujú významné pamiatkové hodnoty, sa chránia ako pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny. Pamiatky a územia s univerzálnymi kultúrnymi hodnotami svetového významu sa zapisujú do Zoznamu svetového dedičstva (v roku 2008 pribudli drevené kostolíky, o zápise rozhoduje Výbor svetového dedičstva UNESCO na základe návrhov členských štátov).

Tretí modul štatistického výkazu obsahuje údaje o finančných prostriedkoch vynaložených z verejných zdrojov na obnovu kultúrnych pamiatok. Z hľadiska majetkovoprávných vzťahov môžu byť kultúrne pamiatky vo všetkých formách vlastníctva. Vlastník kultúrnej pamiatky je povinný na vlastný náklad starať sa o jej zachovanie, pričom mu môže Ministerstvo kultúry SR a obec poskytnúť príspevok na náklady spojené so zachovaním alebo obnovou kultúrnej pamiatky. Pokiaľ je kultúrna

pamiatka majetkom štátu, má povinnosť starať sa o ňu jej správca. Zisťujú sa údaje vynaložené na obnovu kultúrnych pamiatok z verejných prostriedkov.

V roku 2009 odpovedali všetky oslovené spravodajské jednotky. Náklady obcí vynaložené na obnovu národných kultúrnych pamiatok sú z dôvodu racionalizácie prevzaté zo štatistického výkazu KULT 3 – 01, prostredníctvom ktorého sú zisťované.

Štatistický výkaz KULT 1 – 01 neobsahuje žiadne dôverné údaje, ktoré sú predmetom ochrany podľa zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike.

Spracoval: RNDr. Ľuboslav Škoviera, Pamiatkový úrad SR